

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (femte avdelningen)

den 26 oktober 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Direktiv 93/13/EEG — Artikel 99 i domstolens rättegångsregler — Avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och konsumenter — Avtal om hypotekslån — Villkor om räntegolv — Grupptalan — Enskild talan som rör samma sak — Interimistiska åtgärder”

I de förenade målen C-568/14–C-570/14,

angående beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Juzgado de lo Mercantil no 3 de Barcelona (Handelsdomstol nr 3 i Barcelona, Spanien), av den 1 december, den 27 november respektive den 1 december 2014, som inkom till domstolen den 9 december 2014, i målen

Ismael Fernández Oliva

mot

Caixabank SA (C-568/14),

Jordi Carné Hidalgo,

Anna Aracil Gracia

mot

Catalunya Banc SA (C-569/14),

och

Nuria Robirosa Carrera,

César Romera Navales

mot

Banco Popular Español SA (C-570/14),

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J. L. da Cruz Vilaça samt domstolens vice-ordförande A. Tizzano (referent), och domarna M. Berger, A. Borg Barthet och F. Biltgen,

* Rättegångsspråk: spanska

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Ismael Fernández Oliva, genom F. Bertrán Santamaría, procurador och J. Andreu Blake, abogado,
- Caixabank SA, genom R. Feixo Bergada, procurador och Ó. Quiroga Sardi, abogado,
- Catalunya Banc SA, genom I. Fernández de Senespleda, abogado,
- Banco Popular Español SA, genom C. Fernández Vicién, N. Iglesias, I. Moreno-Tapia Rivas, J. Torrecilla, J. Capell och J. Piñeiro, abogados,
- Spaniens regering, genom A. Gavela Llopis, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom J. Baquero Cruz och D. Roussanov, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet enligt artikel 99 i domstolens rättegångsregler genom ett särskilt uppsatt beslut som är motiverat

följande

Beslut

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 7 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäligen villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 1993, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169).
- 2 Respektive begäran har framställts i mål mellan Ismael Fernández Oliva och Caixabank SA (i mål C-568/14), vidare mellan å ena sidan Jordi Carné Hidalgo och Anna Aracil Gracia och å andra sidan Catalunya Banc SA (i mål C-569/14) och slutligen mellan å ena sidan Nuria Robirosa Carrera och César Romera Navales och å andra sidan Banco Popular Español SA (i mål C-570/14). Målen gäller giltigheten av de avtalsklausuler som reglerar krediträntan i avtal om hypotekslån som parterna ingått.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Artikel 6.1 i direktiv 93/13 har följande lydelse:

”Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäligen villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäligen villkoren.”

- 4 I artikel 7.1 i direktivet föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäligen villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.”

Spansk rätt

- 5 Artikel 721 i Ley 1/2000 de enjuiciamiento civil (civilprocesslagen) av den 7 januari (BOE nr 7, av den 8 januari 2000, s. 575) har följande lydelse:

”1. Vardera part, såväl käranden i huvudmålet som den som ingett ett genkärsmål, får på eget ansvar begära att domstolen ska förordna om sådana säkerhetsåtgärder enligt denna avdelning som domstolen anser nödvändiga för att säkerställa att det domstolsskydd som skulle kunna ges i ett eventuellt beslut att bifalla vederbörandes talan blir effektivt.

2. Domstolen får inte ex officio förordna om säkerhetsåtgärder enligt denna avdelning om inte annat anges i bestämmelserna avseende särskilda förfaranden. Domstolen får inte förordna om strängare säkerhetsåtgärder än vad som har yrkats.”

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 6 I mål C-568/14 har begäran framställts i ett mål mellan Ismael Fernández Oliva och Caixabank. Tvisten gällde giltigheten av en avtalsklausul avseende ”räntegolv” i ett avtal om hypotekslån som parterna ingick den 6 juni 2006.
- 7 Begäran i mål C-569/14 har sin upprinnelse i ett mål mellan å ena sidan Joirdi Carné Hidalgo och Anna Aracil Gracia och å andra sidan Catalunya Banc. Även denna tvist gäller giltigheten av en avtalsklausul avseende ”räntegolv” i ett avtal om subrogation gällande ett hypotekslån som parterna ingick den 21 juni 2005.
- 8 Begäran i mål C-570/14 har framställts i ett mål mellan å ena sidan Nuria Robirosa Carrera och César Romera Navales och å andra sidan Banco Popular Español. Den tvisten gällde också giltigheten av en avtalsklausul avseende ”räntegolv” i ett avtal om hypotekslån som parterna ingick den 21 juni 2005.
- 9 Parterna i de nationella målen har väckt enskild talan och gjort gällande att de aktuella avtalsklausulerna avseende ”räntegolv” är oskäligen i den mening som avses i direktiv 93/13, eftersom de garanterar finansinstituten att den lägsta räntesats som tas ut enligt avtalen om hypotekslån inte under några omständigheter kan understiga ett förutbestämt värde oavsett variationerna på räntemarknaden.
- 10 Inom ramen för respektive enskilda talan gjorde finansinstituten – som är svarande i dessa mål – gällande att en grupptalan rörande samma sak var föremål för prövning av Juzgado de lo Mercantil no 11 de Madrid (Handelsdomstol nr 11 i Madrid, Spanien). Med åberopande av artikel 43 i civilprocesslagen yrkade nämnda finansinstitut därför att de aktuella nationella målen skulle vilandeförklaras i väntan på att målet om grupptalan avgörs slutligt.
- 11 I målen C-569/14 och C-570/14 avslog Juzgado de lo Mercantil no 3 de Barcelona (Handelsdomstol nr 3 i Barcelona, Spanien) genom beslut ett sådant yrkande. Catalunya Banc och Banco Popular Español begärde då att samma domstol skulle ompröva besluten och framställde en invändning om rättegångshinder på grund av litispændens med stöd av artikel 421 i civilprocesslagen. Catalunya Banc

och Banco Popular Español yrkade att målen, i stället för att vilandeförklaras, skulle avskrivas med motiveringen att kändena i de nationella målen skulle komma att bli bundna av avgörandet i målet som initierats genom en grupptalan.

- 12 I sin analys av finansinstitutens olika yrkanden har den hänskjutande domstolen i detta sammanhang påpekat att vilandeförklaring eller avskrivning av respektive mål om enskild talan – för det fall en grupptalan samtidigt är föremål för prövning – skulle kunna inverka menligt på de berörda konsumenternas intressen, eftersom kändena som väckt enskild talan inte längre kan erhålla ett specifikt svar på sina yrkanden, utan blir beroende av hur denna grupptalan avgörs trots att de beslutat att inte delta i den.
- 13 Den hänskjutande domstolen har påpekat att Juzgado de lo Mercantil no 9 de Barcelona (Handelsdomstol nr 9 i Barcelona, Spanien) redan framställt en begäran om förhandsavgörande beträffande just frågan huruvida artikel 43 i civilprocesslagen är förenlig med artikel 7 i direktiv 93/13. Samtidigt konstaterar den hänskjutande domstolen emellertid att den enligt artikel 43 i civilprocesslagen inte ex officio kan vilandeförklara de nationella målen under sådana omständigheter. Nämnda domstol är därför osäker på huruvida nämnda artikel 43 är förenlig med systemet med konsumentskydd som föreskrivs i artikel 7 i direktiv 93/13.
- 14 Den hänskjutande domstolen är även osäker på huruvida artikel 721.2 i civilprocesslagen är förenlig med direktiv 93/13. Enligt nämnda nationella rättsregel har den hänskjutande domstolen ingen möjlighet att förordna om interimistiska åtgärder i syfte att mildra de negativa verkningarna för konsumenterna – som är kändande i de nationella målen – av att förfarandena tar oskäligt lång tid i väntan på att det parallellt pågående målet om grupptalan avgörs slutligt. Avgörandet i sistnämnda mål kan nämligen komma att tillämpas i målen där enskild talan väckts.
- 15 Mot denna bakgrund beslutade Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Barcelona (Handelsdomstol nr 3 i Barcelona) att vilandeförklara målen och ställa följande frågor till domstolen:
  - ”1) Utgör det en klar inskränkning av vad som föreskrivs i artikel 7 i direktiv 93/13 vad gäller medlemsstaternas skyldighet att se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter, när artikel 43 i [civilprocesslagen] förbjuder den nationella domstolen att föreslå parterna i ett tvistemål att förfarandet vilandeförklaras när en annan domstol har hänskjutit en tolkningsfråga till Europeiska unionens domstol?
  - 2) Utgör det en klar inskränkning av vad som föreskrivs i artikel 7 i direktiv 93/13 vad gäller medlemsstaternas skyldighet att se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter, när artikel 721.2 i [civilprocesslagen] förbjuder den nationella domstolen att ex officio förordna om interimistiska åtgärder, eller föreslå att sådana vidtas, i samband med en enskild talan i vilken det yrkats ogiltigförklaring av ett allmänt villkor på grund av att det är oskäligt?
  - 3) Ska de interimistiska åtgärder som kan vidtas, antingen ex officio eller på begäran av någon av parterna, i ett förfarande där enskild talan väckts gälla till dess att ett slutligt avgörande meddelats antingen i målet där enskild talan väckts eller i ett mål om grupptalan som skulle kunna påverka förändret av respektive enskild talan, i syfte att säkerställa de lämpliga och effektiva medel som föreskrivs i artikel 7 i direktiv 93/13/EG?

Rätten ansöker om att Europeiska unionens domstol behandlar dessa tolkningsfrågor skyndsamt i enlighet med artikel 105.1 i rättegångsreglerna.”

- 16 Domstolens ordförande beslutade den 21 januari 2015 att förena målen C-568/14, C-569/14 och C-570/14 vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.
- 17 Genom beslut av den 12 februari 2015, Fernández Oliva m.fl. (C-568/14–C-570/14, EU:C:2015:100), avslog domstolens ordförande den hänskjutande domstolens ansökan om att målen skulle handläggas skyndsamt enligt artikel 23a i stadgan för Europeiska unionens domstol och artikel 105.1 i domstolens rättegångsregler.
- 18 Som en följd av domen av den 14 april 2016, Sales Sinués och Drame Ba (C-381/14 och C-385/14, EU:C:2016:252) meddelade den hänskjutande domstolen EU-domstolen att den återkallade sin första tolkningsfråga. I nämnda dom prövade EU-domstolen förhållandet mellan en enskild talan och en parallell grupptalan vari det yrkats fastställelse av att vissa liknande avtalsklausuler är oskäligen. EU-domstolen slog fast att direktiv 93/13 utgör hinder för en nationell lagstiftning, som den spanska lagstiftningen i de nationella målen, som ålägger en domstol som prövar en enskild talan som väckts av en konsument att per automatik vilandeförklara ett sådant förfarande till dess att en pågående grupptalan avgjorts slutligt, utan att det kan beaktas huruvida vilandeförklaringen är relevant med hänsyn till skyddet för den konsument som väckt enskild talan och utan att konsumenten kan förklara sig avstå från att omfattas av grupptalan.

Prövning av tolkningsfrågorna

- 19 Enligt artikel 99 i domstolens rättegångsregler får domstolen, om en fråga i en begäran om förhandsavgörande är identisk med en fråga som domstolen redan har avgjort, om svaret på en sådan fråga klart kan utläsas av rättspraxis eller om svaret på frågan inte lämnar utrymme för rimligt tvivel, på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten, när som helst avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat.
- 20 Denna artikel ska tillämpas i förevarande mål.
- 21 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra och den tredje frågan, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 7 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning såsom den som är aktuell i de nationella målen som ålägger en domstol som prövar en enskild talan av en konsument om fastställande av att ett villkor i ett avtal som vederbörande slutit med en näringsidkare är oskäligt, att ex officio förordna om interimistiska åtgärder i väntan på att en pågående grupptalan avgörs slutligt när avgörandet i målet om grupptalan kan komma att tillämpas i målen där enskild talan väckts.
- 22 Det ska inledningsvis påpekas att en domstol som handlägger en tvist som ska avgöras utifrån unionsrätten enligt fast rättspraxis måste kunna bevilja interimistiska åtgärder för att säkerställa den fulla verkan av det senare domstolsavgörandet avseende förekomsten av de rättigheter som gjorts gällande på grundval av unionsrätten (se dom av den 19 juni 1990, Factortame m.fl., C-213/89, EU:C:1990:257, punkt 21; dom av den 11 januari 2001, Siples, C-226/99, EU:C:2001:14, punkt 19, och dom av den 13 mars 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, punkt 67).
- 23 Vad gäller domstolsskydd för de rättigheter som konsumenten ges i direktiv 93/13 mot användning av oskäligen avtalsvillkor i avtal som ingåtts med näringsidkare följer det av fast rättspraxis att artikel 6.1 i direktivet – enligt vilken oskäligen villkor inte är bindande för konsumenten – är en tvingande bestämmelse som har till syfte att ersätta den formella jämvikt mellan avtalsparternas rättigheter och skyldigheter som följer av avtalet med en verklig jämvikt så att parterna blir jämbördiga (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkterna 44 och 45, och dom av den 17 juli 2014, Sánchez Morcillo och Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkterna 22 och 23).

- 24 Domstolen har i detta sammanhang preciserat att de nationella domstolarna har en skyldighet att, så snart de har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga i detta hänseende, ex officio bedöma huruvida ett avtalsvillkor på vilket direktivet är tillämpligt är oskäligt och därigenom undanröja obalansen mellan konsumenten och näringsidkaren (se dom av den 14 mars 2013, *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 46, och dom av den 30 april 2014, *Barclays Bank*, C-280/13, EU:C:2014:279, punkt 34).
- 25 Vad gäller följderna av att det ex officio konstaterats att ett avtalsvillkor är oskäligt har domstolen redan slagit fast att direktiv 93/13 visserligen inte syftar till att harmonisera de rättsföljder som kan komma i fråga under sådana omständigheter, men att medlemsstaterna ändå, enligt artikel 7.1 i direktivet, är skyldiga att se till att det finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i konsumentavtal (dom av den 26 april 2012, *Invitel*, C-472/10, EU:C:2012:242, punkt 35, och dom av den 14 april 2016, *Sales Sinués och Drame Ba*, C-381/14 och C-385/14, EU:C:2016:252, punkt 31).
- 26 Vad beträffar kravet på intermistiskt skydd för konsumenten i tvister om sådana avtalsvillkor har domstolen – bland annat med stöd av rättspraxis i dom av den 13 mars 2007, *Unibet* (C-432/05, EU:C:2007:163) – slagit fast att detta direktiv utgör hinder för en nationell lagstiftning som innebär att samtidigt som det inom ramen för utredningsförfarandet inte finns någon möjlighet att till grund för en invändning åberopa att ett avtalsvillkor som legat till grund för en exekutionstitel är oskäligt, får den domstol som dömer i målet i sak och som är behörig att pröva huruvida ett sådant avtalsvillkor är oskäligt, inte förordna om interimistiska åtgärder, som till exempel inhibition av exekutionsförfarandet i fråga, när ett sådant förordnande behövs för att säkerställa att domstolens slutliga avgörande får full verkan (se dom av den 14 mars 2013, *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 64).
- 27 På samma sätt har domstolen slagit fast att direktivet utgör hinder för en nationell lagstiftning vilken inte tillåter den domstol som ska pröva en ansökan om verkställighet att i ett förfarande för utmätning av in-tecknad egendom, vare sig ex officio eller på begäran av konsumenten, göra en oskälighetsbedömning av ett villkor i det avtal som föranlett den skuld för vilken betalning begärs och som ligger till grund för exekutionstiteln, och inte heller tillåter nämnda domstol att förordna om interimistiska åtgärder, som bland annat inhibition av verkställigheten, när sådana åtgärder är nödvändiga för att säkerställa att det slutliga avgörandet från den domstol som ska bedöma fastställsetalan får full verkan (beslut av den 14 november 2013, *Banco Popular Español och Banco de Valencia*, C-537/12 och C-116/13, EU:C:2013:759, punkt 60).
- 28 Av samtlig ovannämnd rättspraxis kan klart utläsas hur den andra och den tredje frågan ska besvaras i den del de avser huruvida det är förenligt med det system för konsumentskydd som inrättas genom direktiv 93/13 att det är omöjligt för en nationell domstol som ska pröva en enskild talan väckt av en konsument i samma processuella kontext som den som rådde i dom av den 14 april 2016, *Sales Sinués och Drame Ba*, (C-381/14 och C-385/14, EU:C:2016:252) att ex officio förordna om interimistiska åtgärder för att säkerställa att det slutliga avgörandet får full verkan i väntan på att en pågående grupptalan avgjorts slutligt när avgörandet i målet om grupptalan kan komma att tillämpas i målet där enskild talan väckts.
- 29 I avsaknad av harmonisering av de processuella medel som reglerar möjligheten att förordna om sådana interimistiska åtgärder samt förhållandet mellan grupptalan och individuell talan i direktiv 93/13, ankommer det på varje medlemsstat att i sin interna rättsordning fastställa sådana regler enligt principen om processuell autonomi. Dessa regler får emellertid varken vara mindre förmånliga än dem som avser liknande situationer som omfattas av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som konsumenterna har enligt unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se dom av den 14 april 2016, *Sales Sinués och Drame Ba*, C-381/14 och C-385/14, EU:C:2016:252, punkt 32 och där angiven rättspraxis).

- 30 Vad avser likvärdighetsprincipen framgår det inte, med beaktande av uppgifterna i beslutet om hänskjutande, att artikel 721.2 i civilprocesslagen skulle tillämpas olika i tvister om rättigheter i nationell rätt och i tvister om rättigheter i unionsrätten.
- 31 När det gäller effektivitetsprincipen har EU-domstolen vid upprepade tillfällen erinrat om att det av fast rättspraxis framgår att varje fall i vilket frågan uppkommer huruvida en nationell processuell bestämmelse medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa unionsrätten måste bedömas med beaktande av bestämmelsens funktion i förfarandet som helhet – med beaktande av dess förlopp och särdrag – i de olika nationella rättsinstanserna (dom av den 18 februari 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punkt 43 och där angiven rättspraxis).
- 32 Domstolen konstaterar i förevarande fall att artikel 721.2 i civilprocesslagen förbjuder en nationell domstol att ex officio förordna om interimistiska åtgärder och detta även om villkoren i sak som föreskrivs i nationell rätt för att sådana åtgärder ska beviljas är uppfyllda. När en enskild talan väckts för att bestrida ett oskäligt avtalsvillkor och utgången i målet är beroende av utgången i ett mål som anhängiggjorts genom en grupptalan kan konsumenten enligt de principer som slogs fast i dom av den 14 april 2016, Sales Sinués och Drame Ba, (C-381/14 och C-385/14, EU:C:2016:252), följaktligen komma i åtnjutande av ett interimistiskt skydd för att mildra de negativa verkningarna av att domstolsförfarandet tagit oskäligt lång tid endast för det fall han eller hon uttryckligen begärt att det ska förordnas om interimistiska åtgärder.
- 33 Det är emellertid viktigt att påpeka att med hänsyn till det nationella förfarandets förlopp och komplexitet, i synnerhet vad gäller förhållandet mellan enskild talan och grupptalan som prövas parallellt, föreligger det en icke försumbar risk att den berörde konsumenten inte kommer att framställa en sådan begäran, och detta även om villkoren i sak som föreskrivs i nationell rätt för att sådana åtgärder ska beviljas eventuellt är uppfyllda, på grund av att konsumenten inte känner till eller förstår omfattningen av dessa rättigheter.
- 34 Domstolen konstaterar således att ett sådant processuellt system kan äventyra effektiviteten i det skydd som eftersträvas med direktivet, i den mån det gör det omöjligt för den domstol som prövar en konsuments enskilda talan om fastställelse av att ett avtalsvillkor är oskäligt att ex officio förordna om interimistiska åtgärder – till exempel att skjuta upp tillämpningen av avtalsklausulen – så länge domstolen anser att ett sådant förordnande behövs i väntan på att en parallell grupptalan slutligt avgörs även om det visar sig nödvändigt att förordna om sådana åtgärder för att säkerställa full verkan av det senare domstolsavgörandet avseende förekomsten av de rättigheter som åberopats med stöd av direktiv 93/13 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 mars 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163 punkterna 67 och 77, och dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 59).
- 35 Utan en möjlighet för den aktuella domstolen att ex officio förordna om interimistiska åtgärder – då en konsument, såsom i de nationella målen, inte uttryckligen inom ramen för en enskild talan har begärt att det ska förordnas om sådana åtgärder i syfte att skjuta upp tillämpningen av en avtalsklausul avseende ”rântegolv” i väntan på att en parallell grupptalan slutligt avgörs – kan nämnda domstol inte förhindra att konsumenten under ett domstolsförfarande som kan ta avsevärt lång tid tvingas betala ett månatligt belopp som är högre än det som i praktiken skulle ha erlagts om den aktuella avtalsklausulen inte skulle ha tillämpats. Detta gäller i ännu större utsträckning om det föreligger en faktisk och omedelbar risk för att konsumentens betalningsförmåga under tiden försämras och finansinstituten inleder förfaranden för att – genom att beslagta konsumentens och dennes familjs bostad – utmäta den in-tecknade egendomen i syfte att erhålla betalning för belopp som eventuellt inte ska erläggas.
- 36 Med hänsyn till dessa särdrag gör domstolen följande överväganden. Det processrättsliga system som är aktuellt i de nationella målen är inte förenligt med effektivitetsprincipen. Det skydd konsumenten åtnjuter vid en enskild talan där utgången hänger samman med hur en pågående grupptalan avgörs måste nämligen betraktas som ofullständigt och otillräckligt. Det utgör varken ett lämpligt eller

effektivt medel för att få tillämpningen av ett avtalsvillkor, likt det som är aktuellt i det nationella målet, att upphöra vilket strider mot vad som föreskrivs i artikel 7.1 i direktiv 93/13 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 juli 2014, Sánchez Morcillo och Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 43).

- 37 Mot denna bakgrund ska den andra och den tredje frågan besvaras på följande sätt. Artikel 7.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning såsom den som är aktuell i de nationella målen som inte gör det möjligt för en domstol som prövar en enskild talan av en konsument om fastställande av att ett villkor i ett avtal som vederbörande slutit med en näringsidkare är oskäligt, att ex officio förordna om interimistiska åtgärder i väntan på att en pågående grupptalan avgörs slutligt när avgörandet i målet om grupptalan kan komma att tillämpas i målen där enskild talan väckts om det visar sig nödvändigt att förordna om sådana åtgärder för att säkerställa full verkan av det senare domstolsavgörandet avseende förekomsten av de rättigheter som åberopats med stöd av direktiv 93/13.

Rättegångskostnader

- 38 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i de nationella målen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

Artikel 7.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning såsom den som är aktuell i de nationella målen som inte gör det möjligt för en domstol som prövar en enskild talan av en konsument om fastställande av att ett villkor i ett avtal som vederbörande slutit med en näringsidkare är oskäligt, att ex officio förordna om interimistiska åtgärder i väntan på att en pågående grupptalan avgörs slutligt när avgörandet i målet om grupptalan kan komma att tillämpas i målen där enskild talan väckts om det visar sig nödvändigt att förordna om sådana åtgärder för att säkerställa full verkan av det senare domstolsavgörandet avseende förekomsten av de rättigheter som åberopats med stöd av direktiv 93/13.

Underskrifter